

Peters en meters vandaag: mee-ouders of geldschieters? Het peter- en meterschap in kerkelijk en maatschappelijk verband

Judith Cockx

In dit artikel gaat de auteur in eerste instantie na hoe het peter- en meterschap geëvolueerd is van een kerkelijk initiatief naar een maatschappelijk en vooral familiaal fenomeen. Hiervoor baseert ze zich zowel op wetenschappelijke inzichten als op getuigenissen van ouders, meters en peters. Vervolgens reikt ze enkele handelingsperspectieven aan voor een persoonlijke, hedendaagse invulling van het peter- en meterschap als een religieuze rol.

Hieronder vindt u het tweede deel over de handelingsperspectieven voor meters en peters binnen kerkelijk verband.

Voor het volledige artikel met onder meer het eerste deel over de evolutie van een kerkelijke instelling naar een maatschappelijk en vooral familiaal fenomeen verwijzen we naar het zomernummer 2011 van Rndom Gezin, jaargang 32, nr. 2, p. 3-22.

ENKELE HANDELINGSPERSPECTIEVEN VOOR METERS EN PETERS BINNEN KERKELIJK VERBAND

ENKELE SUGGESTIES VOOR METERS EN PETERS

Als ook meters en peters die zichzelf niet christelijk-gelovig noemen, aangeven dat zij voor hun petekinderen er willen zijn, dat zij voor hen een bijzonder plaatsje in hun hart hebben gereserveerd en hen bepaalde waarden willen voorleven, dan is het voor christelijk-gelovige meters en peters niet gemakkelijk om uit te drukken wat dan juist hun religieuze rol inhoudt. Als er daarnaast reeds ouders zijn die hun kinderen gelovig opvoeden, of godsdienstleerkrachten of catechisten die met kinderen op weg gaan, dan rijst de vraag hoe christelijk-gelovige meters en peters op een eigen en unieke wijze hiertoe kunnen bijdragen. Maar ook als kinderen en jongeren thuis of op school niet of beperkt gestimuleerd worden in hun geloofsontwikkeling, kan het voor meters en peters zoeken zijn naar de gepaste invulling van hun religieuze rol. Ik meen dat meters en peters op een unieke wijze aan hun religieuze rol uitdrukking kunnen geven door middel van kleine dingen. Juist omwille van hun maatschappelijk gerichte socialiseringsrol die ze delen met niet christelijk-gelovige meters en peters kunnen zij ook in hun manier van daar als mee-ouder en vertrouwenspersoon aanwezig te zijn op religieus vlak iets betekenen. Meters en peters kunnen in hun manier van leven getuigen van God als bron van leven en liefde. Zij kunnen tonen dat hun zorg en verantwoordelijkheid voor hun petekinderen wordt geïnspireerd en gevoed door God die met alle mensen een relatie wil aangaan. Zij kunnen in hun wijze van leven uitdrukking geven aan de wens dat ze zoals God willen zijn voor hun petekinderen.

In plaats van geld of speelgoed te geven op de verjaardag van het kind of bij andere gelegenheden, kunnen meters en peters een kinderbijbel cadeau doen, of stickerboeken over bijvoorbeeld Mozes of Jona, of een hangertje in de vorm van een kruisje, of een icoon of een kaarsje dat ze kunnen branden in droevige of blijde perioden. Tijdens een zegeningsmoment enkele weken na haar geboorte, gaf ik mijn metekindje een geloofskoffertje cadeau. Het koffertje zit vol met Bijbelverhalen, gebeden, spelletjes, muziek, symbolen en decoraties. Met behulp van dit koffertje kunnen haar mama en papa (maar ook andere familieleden) op een speelse manier thuis met geloven omgaan¹. Ter gelegenheid van de eerste communie kunnen peetouders een herinneringsboek cadeau

doen, met uitleg over de eucharistie, enkele doe-opdrachten en ruimte om herinneringen op te schrijven en foto's te plakken. Ook voor het vormsel is er mooi materiaal te vinden in de liturgische centra en boekhandels.

Meters en peters kunnen zelf ook uitdrukking geven aan hun geloof door zelf een kruisje te dragen of door thuis zelf ook een bijbel op een daarvoor bestemde plaats te bewaren. Ze kunnen ook in huis een plaatsje voorzien waar naast de bijbel ook andere religieuze symbolen een plaats kunnen krijgen, zoals een kruisbeeld, een Mariabeeldje, een icoon, hun eigen doopkaars of die van hun kinderen, hun huwelijkskaars. Ook de doodsprentjes van familieleden en vrienden kunnen er een plaats krijgen. Als hun pete- of metekind op bezoek komt, hoeft het kind niet kost wat kost hiermee geconfronteerd te worden, maar meters en peters kunnen wel openheid tonen om erover in gesprek te gaan als het kind zich er vragen bij stelt.

Bij een logeerpartijtje kunnen meters en peters er ook voor kiezen om in plaats van een bedtijdverhaaltje ook een verhaaltje uit een kinderbijbel voor te lezen voor het slapengaan. Of om samen in het fotoalbum met foto's over het doopsel van hun pete- of metekindje te kijken. Kleine kinderen vinden het heerlijk om steeds opnieuw te horen vertellen wat er toen allemaal met en rondom hen gebeurde. In plaats van een klassiek kleurboek kunnen ook Bijbelse kleurprenten aangeboden worden om in te kleuren. Ze kunnen een aanleiding zijn om iets te vertellen over Jezus. Kleurplaten over Bijbelse verhalen zijn gemakkelijk te vinden op het internet. Maar ook op bezoek bij de petekinderen en hun ouders, kunnen meters en peters hun rol concreet invulling geven. Enkele weken geleden logeerden mijn verloofde en ik voor een lang weekend bij mijn zus, schoonbroer en metekindje. Mijn zus en schoonbroer appreciëren het steeds dat wij dan voor even hun ouderlijke taak overnemen. Bij het naar bed brengen van mijn metekindje koos ik voor een prentenboek over het levensverhaal van Jezus. Hoe fantastisch was het om met haar de prenten te bekijken en haar enthousiast te horen vertellen over 'baby Jezus' en 'grote Jezus'.

Meters en peters kunnen hun petekinderen ook eens meenemen naar een kerk of een kapel, bijvoorbeeld op een zondagochtend als hun petekind is blijven slapen tijdens het weekend, of bijvoorbeeld wanneer ze oma's of opa's graf gaan bezoeken en daarna een kaarsje gaan branden in de dichtstbijzijnde kapel of kerk. Ook de petekinderen meenemen naar een religieuze tentoonstelling is een unieke manier om hen met aspecten van geloven vertrouwd te maken. Het is verwonderlijk hoe kleine kinderen gevoelig zijn voor kunst en symboliek. Bij mijn zus en schoonbroer hangt bijvoorbeeld een abstract kunstwerk over het Laatste Avondmaal omhoog. Zonder enig voorafgaand gesprek met haar ouders hierover, voelde mijn metekindje heel goed aan wie er op het schilderij staat afgebeeld. Tijdens het middageten datzelfde weekend richtte ze zich opeens tot mij met de volgende zin: "Kijk meter Judith, grote Jezus eet daar ook!".

Meters en peters kunnen ook bidden met hun petekinderen. Ze kunnen hier bijvoorbeeld tijd voor maken wanneer hun petekind op bezoek komt door voor het eten een dankgebed uit te spreken. Maar ze kunnen ook als hun petekinderen al wat ouder zijn en hen in vertrouwen nemen als ze ergens mee zitten, voorstellen om samen te bidden. Er bestaan ook heel creatieve hulpmiddelen om met kinderen te bidden. In het hierboven aangehaalde geloofskoffertje zitten bijvoorbeeld een aantal gebedskaartjes voor verschillende tijdstippen tijdens de dag of perioden in het jaar. Enkele weken geleden kwam mijn verloofde thuis met een gebedsdoobelsteen. Die hadden ze geknutseld met de eerste communicantjes in de parochie. Ook in heel wat christelijke geloofs- en gezinsboeken, zoals bijvoorbeeld in 'Al de dagen van ons leven. Christelijk gezinsboek voor de 21ste eeuw', zijn gebeden opgenomen om te bidden met kinderen. Ook als hun petekinderen moeite hebben met bidden, kunnen meters en peters hen toch in hun persoonlijk gebed mee opnemen.

Meters en peters kunnen ook invulling geven aan hun religieuze rol door belangstelling te tonen voor de weg die hun petekinderen gaan in hun geloof of in hun zoektocht naar een levensbeschouwing. Zij kunnen bijvoorbeeld vragen wat hun petekinderen leren in de godsdienstles op school. Zij kunnen voorstellen om samen eens te kijken in hun godsdienstschrift. Meters en peters

kunnen bijvoorbeeld ook vragen wat de kinderen doen op de catechesebijeenkomsten ter voorbereiding van hun eerste communie of vormsel. Of ze kunnen afspreken met de ouders dat zij hun petekinderen komen ophalen thuis en naar de catechesebijeenkomst voeren en weer thuis brengen achteraf. In de auto kan er dan al eens wat uitgewisseld worden. Of ze kunnen na een catechesebijeenkomst eens telefoneren met hun petekinderen om te horen wat ze ervan vonden. Vorig weekend ging mijn moeder nog naar de naamopgave van haar petekind, het zoontje van haar broer. Ze had ook via hem vernomen dat de ouders voorafgaand aan de viering waren uitgenodigd voor een aparte catechesebijeenkomst. Mijn moeder stelde voor om hen te vergezellen. Haar broer en zijn vrouw hadden haar aanwezigheid op prijs gesteld. Trots kon haar petekind haar achteraf ook vertellen dat zijn naam is afgeleid van ‘Petrus’: “ik ben de rots hé, meter Chris!”. Meters en peters kunnen aan de ouders van hun petekinderen dus ook voorstellen om hen eens te vergezellen bij een ouderavond of speciaal ingerichte catechesebijeenkomst.

Het tonen van belangstelling voor de weg die petekinderen gaan in hun zoektocht naar een persoonlijke levensbeschouwing, wordt vooral heel belangrijk tijdens de puberteit. De initiatiesacramenten zijn dan vaak al achter de rug, maar petekinderen bereiken dan wel de leeftijd waarop de vorming van en de worsteling met een eigen identiteit plaats heeft. Op deze leeftijd wordt vaak ook meer of minder bewust uitgemaakt of ze verder willen gaan in hun geloofsweg². Enkele zondagen geleden werden in onze parochie zo’n zeventien 17-jarigen gevormd. Zij waren de ‘lange weg’ van het vormsel gegaan en hadden een geloofsgenoot uitgekozen om hen bij te staan. Voor vele van de vormelingen was dit hun meter of peter. Het was zeer inspirerend om te aanschouwen hoe deze vormelingen één na één met hun geloofsgenoot de lange weg van de ingang van de kerk tot aan het altaar aflegden om gevormd te kunnen worden. Meters en peters kunnen tijdens de puberteit en zeker voor jongeren die bewust de keuze voor de lange weg van het vormsel hebben gemaakt, echt geloofsgenoten zijn. Zij kunnen vertrouwenspersonen zijn in het ontdekken van de diepgang van het leven, terwijl ouders in die periode vaak die personen zijn tegen wie jongeren zich afzetten.

Voor meters en peters wiens petekinderen niet de lange weg van het vormsel zijn gegaan, zijn er in die puberteitsjaren weinig concrete en vooral kerkelijk omkaderde aanknopingspunten zoals het nakende vormsel, om het thema geloven aan te kaarten. Maar juist omdat het zo’n cruciale leeftijd is, waarop jongeren beslissen al dan niet geloof een plaats te geven in hun leven, zouden meters en peters hun kans moeten grijpen om er met hun petekinderen over in gesprek te gaan. Zij kunnen vertellen over hoe ze zelf op die leeftijd met geloof bezig waren, of over hoe ze tot de beslissing zijn gekomen om zich op gelovig vlak te ontplooien. Zij kunnen hun petekinderen bijvoorbeeld ook vragen naar de redenen waarom ze weigeren met hun ouders mee te gaan naar de eucharistieviering, of waarom ze geen interesse betonen in belangrijke christelijke feestdagen zoals Kerstmis en Pasen. Zij kunnen hun petekinderen ook in contact brengen met een aantal christelijk geïnspireerde jongereninitiatieven, zoals IJD (Interdiocesane Jeugdendienst), de Wereldjongerendagen, reizen naar Taizé, enzovoort³. Peters en meters kunnen zelf ook een paar dagen aanwezig zijn in de stad waar de jaarlijkse Taizéontmoeting of de Wereldjongendagen plaatsvinden, of ze kunnen een deel van de tocht en het verblijf sponsoren. Peters en meters kunnen hun doopkind voorstellen om samen op vakantie te gaan: een weekje (stappen) naar bijvoorbeeld Assisi of Santiago de Compostela, of in eigen land een paar dagen fietsen van abdij naar abdij, met overnachtingen in het gastenverblijf van de abdij en deelname aan het ochtend- of avondgebed van de abdijsamenleving. Peters en meters kunnen ook hun mete- of petekind laten kennismaken met diaconale initiatieven door bijvoorbeeld een dag of weekend te gaan helpen in het daklozenrestaurant van Poverello of San’Egidio, of door mee te werken aan een lokaal armoede- of welzijnsproject.

Op belangrijke christelijke feestdagen kunnen meters en peters een wenskaart sturen naar hun petekinderen met daarop bijvoorbeeld een gebed, of een afbeelding die het feest creatief voorstelt. Op vakantie kunnen ze een postkaartje sturen van een religieuze plaats die is bezocht. Het zijn misschien allemaal kleine zaken, maar ze kunnen kinderen wel prikkelen en openen voor het diepere

in het leven. Ook voor meters en peters die niet zo dicht in de buurt wonen van hun petekinderen, kunnen bovenstaande suggesties inspirerend zijn ondanks de afstand. Ook mijn metekindje woont met haar ouders in Engeland. Door deze afstand ben ik aangewezen op het versturen van brieven of e-mails, of op telefoneren of skypen via het internet, waarbij het contact toch al persoonlijker wordt. Het is veel moeilijker om een catechesebijeenkomst of ouderavond bij te wonen, of om haar eens mee op uitstap te nemen. Toch probeer ik regelmatig om eens voor een langer weekend naar Engeland af te zakken, of trachten we onze vakantieplannen met een bezoek aan de familie in Engeland te combineren. Het unieke hieraan is dat ik dan toch steeds enkele dagen deel uitmaak van het gezin van mijn metekindje en ook echt als een peetouder voor haar kan zorgen. Dat contact is tijdens zo'n momenten veel intenser, dan toen ik nog bij hen kon binnenspringen of op bezoek komen hier in België. Dan bleef ik toch nog steeds meer een gast dan dat ik deel uitmaakte van hun gezin, of kwam ik op het moment dat mijn metekindje al sliep of bij de onthaalmoeder was. Ook op belangrijke momenten in haar geloofsweg wil ik graag aanwezig zijn. Met Pasen wordt mijn metekindje gedoopt en zal ik weer enkele dagen bij mijn zus en haar gezin logeren. En als mijn metekindje wat ouder is, dan nodig ik haar eens uit om in België op vakantie te komen of gewoon mee met mijn gezin op vakantie te gaan. Stiekem droom ik er ook van dat ze een deel van haar studies in België komt doen en bij mij terecht kan tijdens die periode. Ik kijk ook al uit naar het moment dat ze zelf kan lezen en schrijven, en me een e-mail of brief kan sturen. De afstand hoeft geen onoverbrugbare last te zijn om op een creatieve en flexibele manier een unieke band op te bouwen met petekinderen.

Misschien doen sommige meters en peters vandaag al onbewust heel wat van de dingen die ik hier opsomde, maar weten ze zelf niet hoe hiermee om te gaan of wat dit voor hen betekent. Ook dit tonen aan petekinderen kan voor hen misschien inhouden dat ze nu wel de openheid voelen om hierover met hun meter of peter in gesprek te gaan.

ENKELE SUGGESTIES VOOR OUDERS, CATECHISTEN, PAROCHIES EN ANDERE PASTORALE CONTEXTEN

In de eerste plaats is het belangrijk om zowel ouders bij het maken van hun keuze voor een meter en/of peter, als meters en peters zelf, niet te overladen met kerkjuridische verplichtingen. Vanuit een pastoraal perspectief moet er eerder gekeken worden naar de verwachtingen en perspectieven van ouders, meters en peters, en naar hoe deze op de best mogelijke wijze de geloofsweg van het kind kunnen ondersteunen. Dit pastoraal perspectief is erop gericht het christelijk geloof voor te stellen in plaats van op te leggen aan ouders, meters en peters, via de christelijke initiatierite van het doopsel. Het is in deze zin belangrijker om aan de slag te gaan met perspectieven van ouders, meters en peters, en deze te bevragen en uit te dagen vanuit christelijke perspectieven, dan al bij voorbaat pastorale kansen af te blokken door het kerkelijk recht voorop te plaatsen. In die zin moet op pastoraal niveau ook de mogelijkheid worden geboden om met ouders in gesprek te treden over hun keuze voor bijvoorbeeld twee meters of twee peters, of ook over bijvoorbeeld hun keuze voor hun 15-jarig nichtje of neefje als meter of peter, of over hun keuze voor een protestantse, anglicaanse, of anders- of niet-gelovige meter of peter. Hier liggen kansen om een gesprek over de betekenis van het meter- en peterschap aan te gaan. Het belang van de ondersteuning van de geloofsweg van het kind moet hierbij worden centraal geplaatst. Wanneer mogelijk kan het ook zinvol zijn om de meters en peters mee in dit gesprek te betrekken. Deze pastorale openheid vraagt van parochies en andere pastorale contexten dat ze bepalen welke plaats ze aan het kerkelijk recht geven. Het feit of er door de parochiepriester of doopselcatechist al dan niet wordt gecontroleerd of de gekozen meter en/of peter gelovig en gedoopt zijn, kan daarvan blijik geven.

In de tweede plaats is het belangrijk om meters en peters mee op te nemen in het denkproces over het aanbod van ondersteuning op het vlak van geloofscommunicatie. Binnen kerkelijk verband is er vandaag al heel wat op de markt om ouders te ondersteunen op het vlak van geloofsopvoeding.

In heel veel parochies en christelijke gezins- en jongerenorganisaties zijn er ook heel wat initiatieven ontwikkeld om met kinderen gelovig op weg te gaan. Binnen dit hele aanbod kan het gebeuren dat meters en peters in hun religieuze rol vergeten worden. Het is dan ook belangrijk om te benadrukken dat ouders, catechisten of andere vrijwilligers op meters en peters beroep kunnen doen om hen te ondersteunen.

Bij de voorbereiding van het doopsel kunnen ouders bijvoorbeeld vragen aan de meter en peter om zelf een doopbelofte te schrijven. De priester of doopcatechist kan ouders ook aansporen om dit aan de meters en peters te vragen. Als meters en peters hiervoor openstaan, kunnen zij ook uitgenodigd worden op een van de voorbereidingsmomenten van het doopsel door de ouders, maar mogelijk ook door de doopcatechisten van de parochie.

Ouders kunnen ook op andere belangrijke momenten in het geloofsleven van hun kind aan de meter en peter vragen om aanwezig te zijn of om mee op weg te gaan, zoals bij de eerste communie of het vormsel. In sommige parochies wordt de catechese volledig in handen van de ouders gelegd met de mogelijkheid om ondersteuning te vragen aan catechisten. In zo'n geval kunnen de ouders hulp vragen aan meters en peters om mee de verschillende stappen van de catechese te begeleiden. In andere parochies nemen catechisten vaak vrijwillig de taak op zich om kinderen voor te bereiden op een initiatieritueel. Dan kan bijvoorbeeld met de kinderen een opdracht mee naar huis gegeven worden die ze met hulp van hun meter en peter moeten oplossen. Dit kan bijvoorbeeld een interview zijn met hun meter en peter over hun geloof of over hun eerste communie of vormsel. Bij het organiseren van een ouderavond of catechesebijeenkomst voor ouders, kan een parochie ook overwegen om de meters en peters van de kinderen uit te nodigen en te betrekken in het begeleidingsproces van de kinderen. Ook tijdens de vieringen zelf kan aan de meter en peter een prominente plaats gegeven worden. Zij kunnen bijvoorbeeld gevraagd worden om recht te staan wanneer hun petekind de eerste communie ontvangt, of om hun hand op de schouder van hun petekind te leggen wanneer hij of zij wordt gevormd.

In heel wat parochies worden de ouders van de gedoopte kindjes van afgelopen jaar met hun gezin uitgenodigd op Maria Lichtmis of een andere christelijke feestdag voor een speciale viering. Ook meters en peters kunnen voor deze viering worden uitgenodigd. Verder is het ook mogelijk om eens een homilie te wijden aan de rol van meters en peters als geloofsgenoten. Dit hoeft dan niet per se gericht te zijn op meters en peters van gedoopte kindjes in de parochie, maar ook op alle andere parochianen die mogelijk ook meter of peter zijn. Ook zij kunnen op zo'n manier opnieuw geïnspireerd worden in hun rol. Ook in bredere pastorale contexten kan het daarom interessant zijn om de vraag op te nemen wat het voor christenen en hun eigen geloofsweg betekent om meter of peter te zijn.

TER BESLUIT

In dit artikel heb ik toegelicht hoe het meter- en peterschap al dan niet los van het christelijk doopritueel gangbaar is in onze samenleving, ondanks de beperkte rol die het christelijk geloof hierbinnen nog heeft. Ik heb aangetoond dat door maatschappelijke omstandigheden binnen de christelijke rolinvulling van het meter- en peterschap méér sociale dan religieuze aspecten werden benadrukt. Die nadruk op sociale erkentelijkheid gaf aanleiding om ook buiten kerkelijke structuren meters en peters aan te duiden. Ik heb de stelling verdedigd dat de sociale rol van een meter of peter de religieuze rol niet hoeft uit te sluiten, maar er zelfs openheid toe kan bieden. In het aanreiken van enkele handelingsperspectieven heb ik aangegeven hoe die religieuze rol kan worden ingevuld en hoe meters en peters een belangrijke pastorale doelgroep kunnen zijn.

JUDITH COCKX is doctoraatsstudent bij de onderzoekseenheid pastoraaltheologie bij de Faculteit Godgeleerdheid van de K.U.Leuven.

---

¹ Zie voor dit en andere geloofskoffertjes: http://www.reliboek.eu/pagina/936/geloven_thuis (toegang 07.03.2011).

² D. HUTSEBAUT, *Post-Critical Belief. A New Approach to the Religious Attitude Problem*, in *Journal of Empirical Theology* 9 (1996) 2, 48-66.

³ Zie hiervoor onder andere: <http://www.ijd.be/>; <http://www.madrid2011.be/>; <http://taize.fr/nl> (toegang 07.03.2011).